

(Δρ. Δεσποινα Μωυσιδου, ανθρωπολογος)

Το 1975, καθώς ακόμα η μικρή Μύρτιδα περίμενε υπομονετικά την "ανάστασή" της, ένα άλλο κορίτσι αποκτούσε πρόσωπο μετά από 2000 και κάτι χρόνια. Αυτό το κορίτσι, με τη μορφή μούμιας, είχε ήδη βρεθεί πριν περίπου εκατό χρόνια σε μια περιοχή της Μέσης Αιγύπτου ονόματι Χαβάρα, και παραχωρήθηκε στο Μουσείο του Μάντσεστερ γύρω στο 1896 από το γνωστό Αιγυπτιολόγο Flinders Petrie.

Η μούμια του κοριτσιού ονόματι 1770 θα γινόταν αρκετά διάσημη το 1975, όταν η επιστημονική ομάδα του Μουσείου με επικεφαλής τη Δρ. Rosalie David θα εφαρμόζε την πρώτη ενδεδειγμένη επιστημονική μελέτη, με τηλεοπτική κάλυψη, ώστε να αποκαλυφθούν περισσότερα στοιχεία για τη ζωή και το θάνατο του συγκεκριμένου κοριτσιού.

Σε αντίθεση με τη Μύρτιδα, στη 1770 (αν και πολύ άσχημα διατηρημένη), πέραν του κρανίου, εξετάστηκαν τα υπόλοιπα οστά καθώς και μαλακός ιστός, όπως επίσης κοσμήματα, φυλαχτά και σανδάλια που βρέθηκαν τυλιγμένα μαζί της.

Έτσι λοιπόν με μια σειρά διαφόρων εξετάσεων και τεχνικών, η μικρή Αιγύπτια άρχισε να αποκαλύπτει τη δική της ιστορία. Οι ακτινογραφίες έδειξαν ότι όταν πέθανε ήταν γύρω στα δεκατρία, λίγο μεγαλύτερη από τη Μύρτιδα, ενώ η εξέταση με άνθρακα- 14 στους επιδέσμους και στα οστά έδειξε ότι έζησε περίπου 4 αιώνες πριν τη Μύρτιδα, όμως γύρω στο 300 -200 π.Χ., η μούμια της "ξανατυλίχθηκε", προφανώς λόγω κακής συντήρησης. Τα πράγματα που βρέθηκαν στη μούμια της, κοσμήματα, κλπ. φανέρωσαν την υψηλή κοινωνική της θέση, ενώ η παρουσία ξύλινων βεργών στη θέση των ποδιών αποκάλυψαν μια φριχτή ιστορία: τα πόδια του κοριτσιού είχαν επίτηδες κοπεί σχεδόν από τα γόνατα και κάτω λίγο πριν ή κατά τη διάρκεια του θανάτου. Την απάντηση, συμπεριλαμβανομένης και της πιθανότατης αιτίας θανάτου την έδωσε η ιστολογική εξέταση: το κορίτσι έπασχε από μια παρασιτική ασθένεια, κοινή την εποχή αλλά συναντάται και σήμερα, που προέρχεται από την κατάποση νερού κατευθείαν από το Νείλο. Στη συγκεκριμένη ασθένεια (Dracunculiasis), ο τρόπος αφαίρεσης του σκουληκιού-παράσιτου είναι το τύλιγμά του σε ένα ξυλάκι, όταν πλέον αρχίζει να βγαίνει από το πόδι του ασθενούς. Για την 1770 τα πράγματα δεν πήγαν και τόσο καλά, με αποτέλεσμα να πάθει γάγγραινα, (έχοντας ήδη πυρετό, φουσκάλες στο

σώμα, και εξανθήματα με έντονη φαγούρα), να χρειαστεί να της κόψουν τα πόδια και τελικά να πεθάνει.

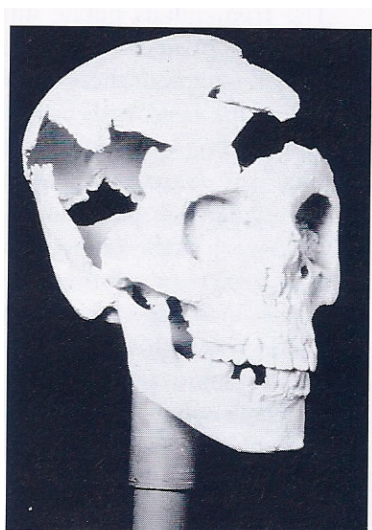
Παρόλα αυτά το πιο ενδιαφέρον κομμάτι της έρευνας αυτής ήταν η εξέταση του κρανίου της και κατ' επέκταση η ανάπλαση του προσώπου της. Σε αντίθεση με τη Μύρτιδα, το κρανίο της ήταν σπασμένο σε περίπου τριάντα κομμάτια, αναμειγμένα με λάσπη και λινούς επιδέσμους, ενώ όταν καθαρίστηκε και άρχισαν τα κομμάτια να συναρμολογούνται, βρέθηκε ότι ένα μεγάλο μέρος της αριστερής πλευράς έλειπε. Επίσης ένα ελάττωμα στην αριστερή πλευρά της μύτης υποδήλωνε πιθανότατα αρκετά σοβαρή ρινική συμφόρηση (προφανώς το κορίτσι μπορούσε να αναπνέει μόνο από το στόμα), η οποία σε συνδυασμό με την ελάχιστη φθορά των δοντιών οδήγησε στο συμπέρασμα της χρήσης ρευστοποιημένης τροφής. Το κρανίο ήταν σε αρκετά εύθραυστη κατάσταση, ωστόσο τα δόντια της, αν και ανακατεμένα, το μεγαλύτερο ποσοστό τους ήταν εκεί.

Η ανάπλαση προσώπου της 1770 ήταν από τις πρώτες προσπάθειες ανάπλασης αρχαίων κρανίων και συνέβαλε σημαντικά στην ανάπτυξη μιας τεχνικής, που με τα χρόνια εξελίχθηκε από τον ίδιο το δημιουργό της Richard Neave, στην τεχνική Μάντσεστερ. Εκείνη την περίοδο, η ανάπλαση προσώπου ήταν μια δύσκολη υπόθεση, λόγω της έλλειψης τεχνολογίας, που σήμερα επιτρέπει την ελάχιστη επαφή με το αυθεντικό κρανίο, δίνοντας όμως το μέγιστο καλύτερο αποτέλεσμα. Στην 1770, τα αυθεντικά κομμάτια αποτυπώθηκαν σε λεπτό αλγινικό υλικό (το οποίο χρησιμοποιείται για την κατασκευή ομοιωμάτων οδοντοστοιχίας), και από τα ομοιώματά τους δημιουργήθηκαν γύψινα καλούπια, τα οποία κατόπιν ενώθηκαν. Τα ελλείποντα τμήματα αντικαταστάθηκαν με κερί, με σκοπό να δώσουν περισσότερο μια ισορροπία στο υπόλοιπο κρανίο, παρά να αποδώσουν λεπτομέρειες.

Αφού τοποθετήθηκαν οι μετρήσεις μαλακού ιστού στο γύψινο εκμαγείο σε 23 σημεία, ο Richard Neave άρχισε να φτιάχνει σταδιακά το πρόσωπο με αγγειοπλαστικό πηλό (υλικό όπου μπορούν να γίνουν αλλαγές αν χρειαστεί), έχοντας υπ όψιν τα χαρακτηριστικά του ατόμου βάσει ηλικίας, φύλου και εθνικής καταγωγής (αμυγδαλωτά μάτια, πλατιά μύτη, σαρκώδη χείλη). Επίσης, βασισμένος στο ελάττωμα στη μύτη, που προαναφέρθηκε, ο Neave έφτιαξε το στόμα ελαφρώς ανοιχτό, δηλώνοντας τη ρινική συμφόρηση. Βέβαια, όπως είχε τονίσει κι ο ίδιος, τα παραπάνω ήταν λογικές υποθέσεις βασισμένες σε γενικές αποδείξεις της περιόδου. Το γύψινο εκμαγείο έδωσε τη θέση του σε ένα κέρινο ομοίωμα με γυάλινα μάτια, βλεφαρίδες, περούκα και βάψιμο, το οποίο αργότερα αναβαθμίστηκε, δείχνοντας την υπέροχη Αιγυπτιακή ομορφιά της 1770.

Πλέον, τα δύο αυτά κορίτσια, η Μύρτις και η 1770, μετά από τους επώδυνους θανάτους τους, αποκτώντας το πρόσωπό τους ξανά κερδίζουν το θαυμασμό μας συνδέοντάς μας με

το μακρινό παρελθόν μέσα από τα όμορφα κοριτσίστικα τους μάτια.

Η μούμια της 1770, η οποία κατατάσσεται ως η νεότερη μούμια της Αιγύπτου. Η εικόνα είναι από το βιβλίο "Mummy 1770: The Youngest Mummy in Egypt" του David G. Garroway, εκδόσεις 1994.